

Ste se znašli pred vzgojno dilemo? Vam otrok želi nekaj povedati, pa ne razumete njegovega jezika? Vaša vprašanja in dileme lahko pošljete socialni pedagoginji Alenki Žavbi. Z dolgoletnimi izkušnjami pri delu v vrtcu, vodenju »lenkarij« in seveda tudi z osebnimi izkušnjami iz svoje družine vam bo svetovala in pomagala najti pravo smer. Pišete ji lahko na lenkarije@gmail.com.

Nekateri najbolj aktualni odgovori pa bodo objavljeni tudi v reviji.

Obsojajo me, ker moj otrok grize!

Pozdravljeni!

Sem mamica dveletnega fantka, ki je septembra pričel hoditi v vrtec. Uvajanje je potekalo brez večjih težav in vsi smo bili zelo navdušeni nad njegovim pogumom. Zdaj pa mi je vzgojiteljica že večkrat omenila, da grize svoje prijateljčke. Ugrizne nepričakovano, zato ga vzgojiteljici ne moreta ustaviti. Seveda mu govorimo, da tega ne sme početi, a zdi se mi, da je še premajhen, da bi sploh razumel, kaj mu dopovedujemo. Smilijo se mi njegovi prijateljčki in bojim se jeznih pogledov in pritožb staršev iz njegove skupine. Kaj naj storim?

Prav vsak starš se lahko znajde v situaciji, ko ga drugi gledajo »postrani«. S temi pogledi se ne obremenjujte, ampak pomagajte svojemu otroku. Jezni starši ne vedo, da se v takšnih situacijah njihovi otroci učijo postaviti in se boriti zase, čeprav je pogled na modrice lahko res grozljiv. Bolj pomembno kot iskanje ali kaznovanje krivca je, da starši in vzgojitelji postanejo v iskanju in odpravljanju vzrokov za to neprimerno vedenje dejavni. Razlogov za grizenje je več. Pomagala vam jih bom raziskati in vam predlagala nekaj pristopov, saj je grizenje znak, da otrok potrebuje vašo dodatno pomoč. Naj vas pomirim, grizenje je faza, ki izzveni, vendar le, če primerno ukrepamo. Vaše vprašanje pa kaže veliko motivacijo in pripravljenost za pomoč otroku.

Otrok v svojem prvem letu spoznava svet tudi preko ust. Vendar se premalokrat zavemo, da otrok prav z usti predmete raziskuje – spoznava jih po obliki, velikosti in materialu. Lahko bi rekli, da, kar ne gre v usta, ni odkrito in raziskano. Da otroku zagotovimo ustvarjalno raziskovanje sveta okoli sebe, mu ponudimo dovolj velike in kakovostne igrače. Ko se pojavijo prvi zobki, otrok poleg cuzanja razvije še gibe

grizenja. Predmeti v otrokovih ustih v tem obdobju postanejo sredstvo, s katerim si masirajo dlesni. Kadar otrok grize zaradi izraščanja zob, mu lahko ponudimo dudo ali posebno igračko za zobe, ki smo jo za nekaj minut dali v hladilnik. Cuzanje in grizenje so gibi, ki so v začetku zelo nenadzorovani, spontani, vsekakor pa niso otrokova zavestna namera. Grizenje je precej pogosto vedenje še posebej pri malčkih med štirinajstim in štiriindvajsetim mesecem. Malček najpogosteje ugrizne zaradi frustracije, ki izhaja iz nesposobnosti govorjenja oz. izražanja. Za malčke v tem obdobju, ki je polno velikih sprememb, so značilna močna čustva, ki pa jih ne zmorejo izraziti z besedami, saj je njihov besedni zaklad še skop. Otroci se bolj pogosto poslužujejo grizenja, kadar se soočajo z večjimi spremembami, kot je na primer privajanje na kahlico, navajanje na svojo posteljo ali sobo, prihod bratca ali sestrice v družino kot tudi vstop v vrtec, v katerem se mora soočiti z večjim nemiro in maso

ljudi okoli sebe. Ves stres, ki ga otroci ob tem doživljajo, kanalizirajo in izražajo tudi z grizenjem. Ugriznejo namreč tudi v afektu veselja in

zadovoljstva, ko želijo objeti in poljubiti vrstnika ali odraslo osebo in jih pri tem »zanese«. Občutka nežnosti pri poljubljanju in objemanju se morajo še naučiti in brez poskusov ne gre. Otroku lahko pomagamo tako, da ga večkrat spodbudimo k nežnosti in crkljanju. Otrok grize tudi, ko je utrujen, lačen ali žejen. Ugriz se pogosto zgodi ravno v poznem dopoldnevu, ko otrok postane nemiren, razdražen prav zaradi pomanjkanja ustreznih količin hrane in pijače. Seveda pa otrok ugrizne tudi, kadar je to edini način, da pridobi pozornost odraslih. Z ugrizom otrok zelo hitro pridobi središče pozornosti, čeprav z negativno reakcijo. Otrok, ki dobi sporočilo »opazijo me le takrat, ko storim nekaj narobe«, v ugrizu ne bo prepoznal nesprejemljivega in nezaželenega vedenja. Osredotočimo se na to, kako lahko takšnemu otroku omogočimo, da se bo počutil sprejetega in opaznega.

Kaj lahko storimo? OTROKA NIKOLI NE UGRIZNEMO NAZAJ. Teга niti ne spodbujamo in ne učimo

svojih otrok. Tako samo sporočamo, da je agresivno vedenje sprejemljivo. Otroku, ki grize, moramo vedno sporočiti, da je njegovo vedenje nesprejemljivo. Hkrati pa mu moramo sporočiti, kakšno vedenje je sprejemljivo, sicer bo še naprej uporabljal tistega, ki ga edino pozna in edino obvlada.

Opazujmo! Na otroka, ki grize, bodimo bolj pozorni. Imejmo ga na očeh, bodimo mu blizu, da bomo lahko hitro reagirali. Tako dajete otroku občutek varnosti, pozornosti, s čimer zadovoljite njegove osnovne potrebe. Otroka opazujmo, kdaj in v kakšnih okoliščinah prihaja do nezgod. Tako bomo ugrize tudi lažje razumeli ter jih prestregli.

Kotiček za pomirjanje. Otroci grizejo tudi, kadar so oblegani z motečimi dejavniki, npr. zvokom, svetlobo ali ljudmi. Omogočite mu prijeten prostor, kamor se lahko umakne. Pozor, to ni kaznilnica. V ta prostor namestite vzglavnike, mehke blazine, tolažilne igrače, slikanice in slušalke za poslušanje glasbe.

Ponudimo jim dvojne igrače.

Pogosto je grizenje rezultat prepira za isto igračo. Takšne situacije lahko preprečimo z dvojnimi igračkami. Seveda s tem ne pretiravajmo. Dvojne igrače omočimo pri tistih vrstah igračk, ki spodbujajo vzporedno igro – to je igro, ki svoj namen doseže, ko se jo igra v paru, eden ob drugem ali z opazovanjem in posnemanjem drug drugega.

Učimo jih prevzemati odgovornost.

Kadar pride do ugriza, je potrebno zaščititi »žrtev«, torej otroka, ki je bil ugriznjen. Potrdimo njegova čustva z enostavnim sporočilom, ki vsebuje empatijo: »Grizenje boli. Gotovo boli tudi tebe. Pridi, skušala bova odgnati bolečino.« Ne pozabite, da otroci v tej starosti težko sami izražajo čustva. Vsi otroci nimajo izkušnje ugriza, zato niti ne vedo, da boli. »Storilcu« sporočimo enako: »Grizenje boli. Tudi njega boli.« Nato ga povabimo in mu damo možnost, da popravi oz. »poravna škodo«. S tem ga učimo, da prevzame odgovornost za nesprejemljivo vedenje. »Pridi, pomagaj nama, da preženemo bolečino.« Nato otroka umijte in mu na mesto ugriza položite hladnen obkladek ali led. Pri tem naj otrok, ki je grizel, dejavno sodeluje oz. pomaga.

Starejše otroke lahko spodbudite k učenju reševanja sporov s pomočjo lutk.

Z otrokom odigrajte zgodbo, v kateri se zgodi ugriz. Spodbudite ga, da zgodbo zaključi različno, vedno pa tako, da so na koncu vsi zadovoljni.

Učimo asertivnosti z verbalnimi ali znakovnimi spretnostmi.

Otroke, ki še ne znajo govoriti, spodbujamo k enostavnim znakom in sporočilom: Namesto, da ugrizneš, reci »Ne!«, »Pusti me!« ali »Stop!« in dvigni dlan pred seboj kot policist, izmislite si verz »En, dva, tri, zmrzni zdaj ti!« Naučimo jih pogajanj. Prijateljčka naj vpraša: »Se bom lahko igral z njo, ko boš končal? Jo boš dal meni, ko se boš nehal igrati z njo?« ipd. Spodbujajte otroka, da si poišče drugo možnost: »Se spomniš, kje imamo pospravljene takšne igrače? Pojdi pogledat, mogoče pa najdeš tam še kakšno zase.«

*Alenka Žavbi, mag. socialne pedagogike
www.lenkarije.weebly.com
lenkarije@gmail.com*

